

ƏLİ MURADOV-BÖYÜK EHTİRAMA LAYİQ İNSAN

Hüsn və Cəlal sahibi Allah-Təala hər bir insanın taleyini doğuluşundan müəyyənləşdirir və qismət payını Öz kəraməti ilə bölüşdürür. Bu gün Əli müəllim kimi sənət və zəka sahibinin həyat yoluna, sənət fəaliyyətinə və insan keyfiyyətlərinə nəzər saldıqda, tam əminliklə demək olar ki, Allah-Təala onu seçilmişlərdən etmiş və ilahi vergisi ilə şərəfləndirmişdir. Necə ki, müqəddəs kitabımız Quranı-Kərimdə bu bərədə buyrulur: "...Şühəsis ki, lütf Allahın əlindədir, onu istədiyinə bəxş edir. Allah çox böyük kərəm sahibidir!" (əl-Hədid surəsi, ayə 29).

Azərbaycanın gücü təkəce onun maddi sərvətində deyil. Bu güc eyni zamanda misilsiz şəxsiyyətlər qalereyasındadır. Həm tarixən, həm də müasir dövrimizdə belə misilsiz, işıqlı adamlar istər elm və mədəniyyət, istər sənayə və istehsalat, istərsə də siyasət sayəsində Vətən və Millətə ləyaqətlə xidmət etmiş, ölkənin şərəfini namusla qorumuş, bayrağını uca tutmuşlar. Onlar millətin formallaşmasında və inkişafında mənəvi enerjiyə daşıyıcılarıdır. Fəxr və qürur mənbəyidirlər. Bu işıqlı adamların, əslində, gecəsi-gündüzlü olmur. Bəzən kənardan baxana elə bilər ki, belə adamın zəhməti nədi ki, onu hər kəs çəkə bilər.

Əli müəllimlə tanışlığım ailə qurduqdan sonra baş tutdu. Nəticə mənim zənnimi, təsəvvürlərimi qat-qat üstələdi, gözəl təəssüratlar yaratdı. Əli müəllim haqqında qələmə aldığı bu sözlər ürayimin derinliyində yer almış xoşməramlı, ulvi hissələrin təzahürü, əsil şəxsiyyətə olan hörmət və ehtiramın sözlə ifadəsidir. Əli müəllim haqqında saatlarla danışsam belə, yenə də deyilməmiş sözlərim, bitməmiş fikirlərim qalmış olar. Bu da ondan irəli gəlir ki, onun haqqında yalnız bir fərd kimi fikir söyləmək mümkün deyil. Əli müəllim əsl ziyalı, müsəlman şərəfinin müdrikliliyini özündə cəmləşdirən, təvəzökar, səmimi insan, peşəkar musiqçidir.

Azərbaycan Respublikasının Əməkdar artisti Əlibayram Əli oğlu Muradov 22 mart 1938-ci ildə Naxçıvan MR Babək rayonunun Alağöz Məzrə kəndində anadan olmuşdur. Bir çox şəxsiyyətlər kimi Əli müəllimin də ömür yolu şərəfli və nəciyər bir ailədən başlayır. Bu isə onun kamilliyinə, qədribilənliyinə və yüksək mədəniyyətinə dəlalət edən cəhətlərdən sayılmalıdır.

Son dərəcə səmimi, geniş ürəkli, dərin təfəkkürlü, yüksək intellektli, humanist insan kimi tanıdığım Əli müəllimdə Azərbaycanın köhnə kişilərinə xas olan bir ürək genişliyi, mərdanəlik, qürur, səmimiyyət və doğmalıq, ədəb-ərkan, səliqə-səhman, yüksək davranış və ünsiyyət mədəniyyəti cəmləşmişdir. Hər zaman dərin məzmunlu, aydın fikirli, düzlu-məzəli və əxlaqi söhbətləri ilə hamını sanki ovsunlayan Əli müəllim bir ağsaqqallıq, müdriklilik və yüksək ziyalılıq keyfiyyəti də var. Və deməliyəm ki, bu üstün keyfiyyətlər yaşın çoxluğu ilə bağlı deyil, onun daxili təbiətindən, soykökündən gəlir. Görünür, Əli müəllimdəki yüksək ziyalılıq və müdriklilik təmsil etdiyi nəsil seçərəsinin əsilzadəliyindən, bəyzadəli-

yindən irəli gəlir. Atalarımız əbəz yərə deməyib ki, "ot kökü üstə bitir". Əli müəllim yerli-pərəstliyi ilə deyil, azərbaycanlılığı ilə fəxr edirdi. Qoyunda dünyaya gədiyi, sinəsində ayaq tutduğu, yüyürdüğü torpağı müqəddəs sayır, candan sevirdi.

Əli müəllim hündürboylu, cüssəli, enlikürekli idi. Qarayanızı, bir qədər də həbəşi görünürdü. İsti, qaynar baxışlarında dünya mənəlaşır, gözəlləşirdi. Qürurlu duruşu, şux yerisi ilə yadda qalanda. Müdrikliliyə məxsus nuraniliyi, sadə və səmimiyyətlə nə unudulur, nə də yaddan çıxır. Geyiminə-keçiminə fikir verən deyildi, sadə, təmiz geyinirdi.

Hər bir insana olduqca həssas, mehriban və xeyirxah münasibət, hər bir hadisəyə milli mənəfe müstəvisində qiymət vermək Əli müəllimin gündəlik işlərində və həyat tərzində özünü göstərən təməl prinsip və normalar idi. O, olduqca təmənnəsiz insan, yaxşıların yaxşısı idi.

Zənnimcə, Əli müəllimi yaxından tanıyan hər bir adam etiraf etməyə bilməz ki, o, öz davranışında, insanlara münasibətində, ünsiyyətində, bütövlükdə gündəlik həyat tərzində sözün geniş mənasında klassik Şərq sivilizasiyasını və dəyərlərini çağdaş Qərb mədəniyyəti ilə çox üzvi şəkildə birləşdirən böyük şəxsiyyətdir. Əlbəttə, burada söhbət təkəce zahiri davranış tərzindən getmir, yüksək ziyalılıq, həqiqi ziyalı mədəniyyəti Əli müəllimə təbiətən xas olan Allah vergisidir desəm, mənəce, həqiqəti etiraf etmiş olaram. Onu yaxından tanıyanlar yaxşı bilirlər ki, bu böyük şəxsiyyət Azərbaycan musiqisinə nə dərəcədə bələddir, o, dərəcədə də Qərb musiqisinə bələddir. Bu bələdlilik həm də peşəkar səviyyədedir.

Böyük şövqlə çalışdığı və heç vaxt ayrılmadığı Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasında Əli müəllim tələbəkədən başlayan yolu o qədər şərəf, ağıl və zəhmətlə keçmişdir. Onun Filarmoniyada solist işləməyə başladığı dövrdə Filarmoniyanın Niyazi kimi nəhəngləri var idi. Əli müəllim istedadı, əməksevərliyi, böyük daxili mədəniyyəti ilə bir müddətdən sonra həmin nəhənglərin arasında seçilməyə başlamışdı, nəhayət Filarmoniyanın cavan ağsaqqalına, sonralar isə simvoluna çevrilmişdi. Zərrə qədər də şübhə etməm ki, klassik musiqimizin mahir bilicisi olmaqla yanaşı, Qərb musiqisinin ən nadir inciləri

saatlarlaifə edən, xalqımızın zəngin musiqi dünyasına bütün varlığı ilə bağlı olan, sirlə-sehirlə Muğam sənətini dərinləndirirdi. İndi onsuz Filarmoniyayı təsəvvür etmək mümkün çox çətindir.

Əli müəllim incəsənətdə Fərhad kimi küllüv vuran, bununla da özünə-məxsus yol açan nadir musiqiçilərdəndir. O, mənəvi saflığın, milli qürurun, mill-mənəvi dəyərlərin, xeyirxahlığın, alicənablığın, nəhayət mədəniyyət bayrağının olmuşdur. Əli müəllim musiqinin incəliklərinə, dərinliklərinə yaxından bələd olan bir musiqiçi olmuşdur. O, heç vaxt şöhrətpərəst olmayıb o, həmişə sadəliyi, təvəzökarlığı, xeyirxahlığı, nəciyliyi, ləyaqəti, hörməti, sədaqəti ilə seçilmişdi.

Əli müəllim doğma Azərbaycanımızı hər yanda istər daxildə, istərsə də xaricdə yüksək ləyaqətlə təmsil edən, ali mərifət sahibi olan, hələ çoxlarının dərinləndirilməmiş nadir şəxsiyyətdir, adı ölçüsü-çəkisi olan bir insan bədənində minlərlə qiymətli insanı keyfiyyətləri birləşdirən nurlu şəxsiyyətdir. Əli müəllim rast gədiyi, ona mürciət edən, əl uzadan bütün insanlara xoş münasibət bəsləyən mərhəmətli, ılıfətli, ürəyi-qəlbi kin-küdurətdən uzaq olan əsl vətəndaş olmuşdur.

Əli müəllimin hər dəfə məharətlə ifa etdiyi ariyalar, xalq və bəstəkar mahnıları sənətkara ruh verən və böyük uğurun göstəricisi sayılan tamaşaçı alqışları gətirirdi. Respublikamızdan kənarda qastrol səfərləri zaman dilimizi bilməyən, musiqimizi bir dəfə də olsun eşitməyən sıravı tamaşaçılardan tutmuş musiqi mütəxəssislərinə də onun ifasında səslənən hər əsəri hərərlə qarşılaşmaqla bərabər konsertdən sonra pərdə arxasına gələrkən onunla yaxından tanış olur, ifa edilən əsərlərin not və lent yazılarını onlara göndərməyi xahiş edirdilər.

Əli müəllim çox xoşbəxt insan olub. Təkəce ona görə yox ki, o, mahir musiqiçi idi həm də o səbəbdən ki, Əli müəllim öz əməllərinə, əqidəsinə və əxlaqına görə insanlar tərəfindən yüksək qiymətləndirilən şəxsiyyətdir. O, öz yüksək mədəniyyətinə, böyük insanpərvərliyinə, ədalətliyinə, düzgünlüyünə və başqa belə uca keyfiyyətlərinə görə əsl insan nəcabətinin, humanizminin gözəl nümunəsidir.

Əli müəllim insanları çox sevirdi. Onların xeyrinə-şərəhinə yarayırdı. Münasibətdə olduğu hər bir insanın qayğısına qalmağa can atırdı. Əli müəllim, gözəl insan, əsl sənətkar, mahir ustad, təvəzökar, qayğıkeş və səmimi bir insan kimi onu tanıyanların qəlbində həmişə yaşayacaqdır.

Bir ildir ki, yoxluğu ilə hamını sarsıdan, üzən Əli müəllimin nəvələ-

ri hələ də onun yolunu gözlüydür. Sevincirici haldır ki, Əli müəllimin altı nəvəsinin dördü onun yolunu davam etdirir. Rəsul Qara Qarayev adına Mərkəzi İncəsənət Məktəbinin skripka sinifində, Leyla fortepiano sinifində oxuyur. İbrahim və babasının adını daşımaqdan şərəf duyan balaca Əli, Azərbaycan Milli Konservatoriyasının tərkibində Respublika İncəsənət Gimnaziyasında tar və kamança siniflərində təhsil alır.

Nə qədər ağır olsa da etiraf etmək lazımdır ki, bizdən əvvəlki nəsillərə xas olan son dərəcə acı bir həqiqəti biz də yaşadıq; müasirlərimiz olan, bizimlə çiyin-çiyinə çalışın-vuruşan, elobası üçün can qoyan, bütün dünyada örnək ola biləcək nadir şəxsiyyətlərimizi vaxtında, daha doğrusu sağlığında lazımlıca qiymətləndirə bilmirik.

Sonda Əli müəllimi bir neçə sözlə səciyyələndirmək istərdim. Əli müəllimi səciyyələndirə biləcək ilk söz-Mədəniyyətdir. Elə istedadlar var ki, mahiyyəti etibarilə dağıdırdı, qeyri-humanist, qeyri-mədənidir. Onun istedadı isə humanizmə, mədəniyyətə xidmət edən, xeyirxahlıq daşıyan istedadır. Onun mədəniyyəti zahiri və ya populist yox, daxildən, mənəvi zənginlikdən gələn mədəniyyətdir. Olduqca sadə geyimdə, hərəkətdə, davranışda olduqca səliqəli, səmimi və mədəni görünürdü. Onu kənardan müşahidə edəndə mənim gözlərimin önünə dünyadan heç bir təmənnə ummayan təvəzökar insan gəlir. Mənim tanıdığım Əli müəllim həmişə dünyanın o nemətlərinin ardınca gedib ki, maddidən çox mənəvidir, bədənədən çox ruha qida verəndir.

Sizi səciyyələndirə biləcək digər söz Nikbinlikdir. Elə insanlar olur ki, kiçik bir problemi şişirdib həm özlərinə dərd, həm də ətrafdakılara yük eləyirlər. O, çox az insanlardandır ki, istənilən problemə yüksəkədən baxmağa, onu ağırsız, dedi-qodusuz, həttə zövq ala-ala həll etməyə qadir idi. Onun hər hansı vəziyyəti müdrik bir nikbinliklə təsvir və ya şərh edən zərif lətifələri, obrazlı ifadələri, insanı həm düşünməyə, müdrik olmağa məcbur edirdi. Dəfələrlə şahid olmuşam ki, ona mürciət edən böyüyün də, kiçiyində hər hansı bir problemini həll etmək üçün nəinki vaxt tapırdı, etdiyi köməyi də elə edirdi ki, adam sılımlır, özünü borclu saymır...həttə ona elə gəlir ki, bu elə onun işiymiş.

Sevda MURADOVA,
AMEA M.Füzuli adına
Əlyazmalar İnstitutunun
böyük elmi işçisi

